

Properes lectures

març

M'enterro en els fonaments, Manuel de Pedrolo

abril

Martin Eden, Jack London

Maig

Res de nou a l'oest, Erich Maria Remarque

Juny

1280 ànimes, Jim Thompson

<http://decasaalclub.blogspot.com/>

La trobada per a parlar

d'Una màquina d'espavilar ocells de nit

serà el dimarts 23 de febrer
a les vuit del vespre

Club de lectura

febrer 2010

Jordi Lara Surinyach

Una màquina d'espavilar ocells de nit

· Biblioteca Joan Triadú · Vic ·

JORDI LARA I SURINYACH

(Vic, 1968)

Escriptor, periodista, compositor.

Llicenciat en filologia catalana i amb estudis musicals, Jordi Lara ha estat una de les veus més revulsives i imaginatives de la música i la dansa catalanes d'arrel. Com a periodista, ideòleg, creador d'espectacles i sobretot amb els seus programes de televisió ha treballat a fons per a la difusió de la música, la dansa o la videodansa. Des del 1995 és guionista i després director del programa NYDIA de Televisió de Catalunya, i també, a partir del 2005, director del programa TERRITORIS DANSA a televisió de Catalunya.

Paralel·lament a l'activitat periodística ha dut a terme una activitat creativa constant en el camp de la literatura i la música.

PUBLICACIONS

2008 *Una màquina d'espavilar ocells de nit*, Edicions de 1984

2005 *Una boa paint un elefant: 75 de la cobla La Principal del Llobregat*. Edicions el Mèdol.

2004 *Papallones i roelles. El coreògraf i ballarí salvador Mel·lo*. Edicions de 1984, promogut per l'Agrupament d'Esbarts Dansaires.

2000 Contes i articles dispersos a publicacions: El Nou, Cop d'ull, CirculArt, L'OBRA, Caramella, Miramarges i Revista Arraona.

2000 *L'inventor de sons*, conte per a infants, Editorial Vilatana.

1999 *Pux orelluda*. Recull de poemes. Editorial Emboscall.

POEMES PER A MÚSICA

2006 Poema per a la sardana de Fèlix Martínez i Comín *Ofrena a Violetes del Bosc*

2005 Poema per a la sardana de Joaquim Serra *Recordant Vic*

2004 *Fidelitat* Cançó i marxa per a cor i cobla, amb música de Francesc Cassú.

2003 *Caramulls* Cànon. Música de Xavier Boliart.

2003 *Invocació a Verdaguier*, amb música per a cobla, quartet de veus i percussió de Francesc Cassú. Ajuntament de Vic.

2001 *Mans*, amb música per a cobla, veu i video de Jesús Ventura. Realització de Pep Hernández.

CREACIÓ I DIRECCIÓ D'ESPECTACLES

2004 *Camí d'Apira: músiques per a una terra sense límits*, músiques de l'Odissea d'Homer en versió de Jorge Sarraute per a La Principal del Llobregat i el grup de percussions Tactequeté.

2003 *Maredansa: creadors contemporanis sobre materials tradicionals*, producció de la Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicionals i Televisió de Catalunya.

2001 *Cloenda de l'Any de la Tenora*, producció de la Federació Sardanista de Catalunya.

2000 *Gran gala de la tenora*, producció de la Federació Sardanista de Catalunya. Premi a les iniciatives renovadores de l'Obra del Ballet Popular.

ESPECTACLES GUIONATS

2004 Gala de lliurament del Premis Literaris Ciutat de Tarragona.

2002 *La dansa catalana a escena*, Agrupament d'Esbarts Dansaires.

2002 Acte inaugural de l'Any dels Esbarts, Agrupament d'Esbarts Dansaires.

2000 51ena Nit de Santa Llúcia / Inauguració de l'any Verdguer per a Òmnium Cultural / Ajuntament de Vic.

TEXTOS TEATRALS ESTRENATS

2004 *Totes les músiques possibles*. Amb música de Xavier Boliart.

2000 *Toron Toron*. Monòleg, direcció i interpretació de Quim Lecina. Música de Jordi Molina. Producció de la Federació Sardanista de Catalunya.

1994 *Napa* Grup GALL.

COMPOSICIONS MUSICALS ESTRENADES

2007 Coautor amb Joan Lara de *Dansa medieval de Vic*, per a cobla

2006 Mascarada per a cobla *La família cap de Llúpia*

2005 Coautor amb Joan Lara de la sardana *Confidències de la boira*

1999 *Envelat de poemes* Cançons per a la posada en escena del llibre de poemes *Temps de vidre* de Josep Riera. Grup GALL.

1994 *Nans i nens* Sardana per a cobla. Dedicada a l'Agrupació sardanista ASERT de Terrassa.

1992 *La Pau retorna a Atenes* Per al musical del mateix nom de Rodof Cirera. Ventall Teatre.

1991 *Música per a Miquel Martí i Pol* (Acordió sol) Per al muntatge escènic del Grup Sac de Trons.

1990 *Música per a poemes de Miquel Martí i Pol* (Piano sol) Per al muntatge escènic del Grup Va de pas.

ARRANJAMENTS

1995 *Ball de veguers de Moià*, arranjament per a cobla, Ajuntament de Moià.

PRINCIPALS PRODUCCIONS DISCOGRÀFIQUES

2003 *De nit al pont de Sant Agustí*, integral de sardanes de Francesc Cassú. Cobla La Principal de la Bisbal.

2002 *NYDIA: La nova música de cobla*, TVCdisc, diversos intèrprets. Premi a les produccions discogràfiques de l'OBP.

1997 *Coblafusió: més enllà de la cobla*, TVCdisc, diversos intèrprets.

PRINCIPALS PRODUCCIONS DOCUMENTALS

2003 *Salvador Mel·lo: la il·lusió del ballet català*, 55', NYDIA, TVC.

2000 *Fèlix Martínez i Comín*, 30', SARDANA, TVC.

1997 *Juli Garreta*, 30', SARDANA, TVC. R.

1997 *Fem cobla*, 30', audiovisual introducció a la cobla moderna. SARDANA, TVC.

1997 *Joaquim Serra*, 17', SARDANA, TVC.

1996 *Les cobles a la guerra civil*, 15', SARDANA, TVC.

TEXTOS INÈDITS

2001 *Nit incendiada*, espectacle per a la proclamació del pubillatge de Malgrat de Mar. Amb música per a cobla i cinc percussionistes de Santi Molas

1998 *Feroç*, llibret per a òpera.

1995 *Contes per infants*

DINAMITZACIÓ CULTURAL

Membre del Consell de la Cultura Popular i Tradicional del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya

Membre de la Comissió Tècnica de Dansa Tradicional del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional

Membre directiu de l'entitat Músics per la Cobla de difusió de la música de cobla.

L'escriptor i músic Jordi Lara publica un recull de relats en què fa un homenatge al món de la cobla des de l'autobiografia

Els naufrags feliços

Lluís Llorc

Jordi Lara presenta uns relats de fons autobiogràfic ambientats en el món de la cobla i els músics sardanistes.

Hi ha professions o activitats que resulten molt llamineres per ser tractades literàriament. L'endogàmic Paul Auster sol utilitzar protagonistes que són escriptors. Altres clàssics són els delinqüents (alguns escriptors podrien formar part d'aquesta categoria), policies i especialment detectius privats, que tantes novel·les han generat. I la llista podria seguir amb metges, advocats, artistes, soldats, aventurers... Per això sorprèn agradablement quan apareix un llibre que treballa amb uns personatges curiosos situats en un món inusual.

Jordi Lara (Vic, 1968) ha demostrat que es pot fer literatura i de la bona parlant del món de la cobla. I és que *Una màquina d'espavilar ocells de nit* (Edicions de 1984) és un recull de vuit narracions interrelacionades i autobiogràfiques que ens parlen de músics famosos o anònims relacionats amb la sardana.

"En algun moment sembla un assaig, però és literatura", ens explica l'editor Josep Cots, i afegeix: "A més del lèxic, els recursos estilístics i la capacitat de fabulació, ens va atreure immediatament que, com fan els bons escriptors, en Jordi treu una moral del que narra".

Expert en música d'arrels

"Com tants altres llibres, aquest va néixer de la necessitat d'explicar unes històries concretes, i de dèries com homenatjar els vells músics i les cobles en què tocaven", comenta Lara, expert del tema com demostra amb Nydia, programa de TV3 dedicat a la música d'arrels i la dansa que dirigeix fa més de deu anys, i amb premis com el Rafael Peris a la millor contribució a la radiodifusió cultural, que va guanyar el 1994.

Lara té una doble formació, la musical (piano i tenora) i la literària, perquè és llicenciat en literatura catalana i, sobretot, perquè entre poemes, reportatges, contes infantils, crítiques, guions, narracions i espectacles teatrals, acumula desenes de premis i de títols, però aquest que presenta potser és el més

especial per la càrrega autobiogràfica: "He intentat experimentar amb una forma narrativa diferent en cada relat, però considero que globalment es podria considerar una novel·la de formació", afirma. "Amb el que escric intento obrir una mirada transversal entre les diferents arts, sobretot entre la música i la poesia; però una poesia visceral, la de la gent del carrer".

A més de misteris com el del mestre Juli Garreta, imatges plàstiques com la del sord que, assegut davant del mar, organitza concerts de sardanes dins del seu cap, i anècdotes "amb el to general de tragicomèdia", una de les aportacions importants que fa Lara és la visió de l'immigrant que arriba a Catalunya i s'integra de seguida a la cultura del país d'acollida. "El meu pare és andalús, però fins i tot ha escrit algunes sardanes". Tot un exemple que val la pena conèixer i difondre. I de fons, la vida d'uns músics anònims per al gran públic que es guanyaven el pa amb altres oficis i que tan bé coneix Lara: "Em captiven els personatges una mica marginals, com aquests músics vells que es consideraven naufrags feliços".

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 45. Dimarts, 26 de febrer del 2008

Tocs de cobla

Espavilant ocells distrets

Josep Pasqual

El temps ho confirmarà, però és molt probable que el fruit més estimablement perdurable que hagi pogut donar l'any Serra hagi estat la petita tesi novel·lada sobre l'origen de Puigsoliu que Jordi Lara va pronunciar al Saló de Cent en la presentació dels

actes del centenari. El poema simfònic de Joaquim Serra és una evocativa imatge profundament intimista que irradia una atmosfera màgica i envoltant amb un halo de misteri desassossegat que difícilment es pot explicar amb paraules. Jordi Lara ho va provar, i en la recerca de l'origen d'aquesta obra primordial de la literatura musical catalana, va dibuixar un paisatge que realça amb més majestuositat encara el seu contingut emocional.

Per què fer una biografia amb forma de biografia si pot tenir forma de novel·la, d'assaig, de tesi o de tot plegat alhora? Amb el personalíssim estil que l'identifica i una peculiaritat discursiva especialment entretinguda, Jordi Lara fa en el llibre *Una màquina d'espavilar ocells de nit*, que acaba de presentar, una autobiografia amb forma de conte en què recopila algunes de les seves experiències personals més curioses condimentades amb episodis històrics per tal d'explicar l'evolució més recent de la cobla i la sardana i el seu paper en la societat actual. Des del punt de vista personal, hi exposa particularíssims punts de vista de fets estrictament verídics, i a banda de la profunditat del tractament literari, el que fa més interessant la narració són els punts de teorització amb què Lara salpebra el discurs. Idees absolutament subjectives plantejades des de l'objectivitat de qui ha conegut des de dins i ha estudiat des de fora un món en què, distrets, no hi volen tots els ocells que caldria. La cobla i la sardana ja tenen qui els escriu; només cal deixar-s'hi captivar.

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 41. Dimecres, 19 de març del 2008

08/01/2009

Jordi Lara:

«No faig proselitisme, faig literatura»

Nascut a Vic l'any 1968, Jordi Lara ha estat sempre un agitador cultural amb la virtut de saber anar a contra corrent. Músic de cobla durant molts anys –una afició/ocupació que va compaginar amb la d'organista i membre d'un grup de rock–, fa més d'una dècada que des de la Televisió de Catalunya ens descobreix el món vast i sovint ignorat de la música i la dansa d'arrel tradicional, primer amb Sarsana i actualment amb Nydia. Ara continua la seva curiosa trajectòria amb la primera obra de ficció, *Una màquina d'espavilar ocells de nit*, una original novel·la d'iniciació ambientada al món de la sardana que ha estat rebuda amb elogis unànimes per part de la crítica.

«No escriguis mai res que no sigui fruit de tu mateix. ESCRIU sempre alguna cosa en la qual puguis retrobar-te. Si creus els altres i et desvies de la teva veritat íntima produiràs una cosa borda i et faràs malbé.» Aquesta sentència del compositor de sardanes Juli Garreta ha servit de guia per al debut de Jordi Lara en la narrativa. *Una màquina d'espavilar ocells de nit* és un llibre que ens parla de músics, de compositors, de cobles, de flabiols i de tenores..., un món que l'autor vigatà coneix molt bé ja que l'ha viscut de molt a prop. «Escriu aquest llibre per necessitat, si ningú l'hagués volgut publicar també l'hauria escrit.» La bona acollida de públic i de crítica ha estat, per tant, una propina; una propina inesperada, ja que el llibre ret homenatge a un món tan maltractat –«hi ha qui pensa en la cobla com una cosa rònega i rànica, quan gaudeix d'una enorme vitalitat creativa»– com ignorat –«hauria de tenir molt més ressò als mitjans, però aquest ja no és un tema d'aquest llibre». Els primers passos d'un jovenet en una cobla de velles glòries, la recerca de les arrels familiars a Andalusia, la descoberta de

l'amor a ritme de «tot-som-pops», la gloriosa nit al Palau de la Música del tenora Ricard Viladesau, les aproximacions biogràfiques a Juli Garreta i Manel Saderra Puigferrer, dos dels compositors més grans que mai ha donat la sardana, una visió crepuscular del futur de la cobla... A través d'una desena de relats independents però alhora relligats per un fil comú, aquesta curiosa i divertida màquina d'espavilar ocells ressegueix la formació musical però també vital de Lara, des dels seus divertits inicis com a tenora de la Cobla Canigó –«una colla de naufrags feliços, homes lliures»– fins a l'actualitat, en què ha decidit tancar una etapa de la seva vida –«un adéu a tot aquest món»– i obrir noves portes.

«El llibre va sorgir com un projecte d'assaig sobre la sardana i la música de cobla, sobre un grapat de músics, Ventura, Viladesau, Garreta, Puigferrer..., que m'havien marcat», assegura l'autor, «però lentament em vaig adonar que volia explicar la meua experiència davant d'aquest món i que el que havia de buscar era més la mirada d'algú que li interessa l'art que la d'un musicòleg.» Potser per això, a l'hora de catalogar el llibre –que si contes, que si novel·la d'autoficció, que si assaig divulgatiu– Lara fuig de les etiquetes. «La literatura no és una suma de gèneres», afirma amb contundència, «la literatura és una actitud comunicativa, una manera de posar-se a comunicar. Entre la divulgació, que pretén clarificar una narració, i la literatura, que busca el costat fosc i les contradiccions, jo m'he inclinat per la literatura, perquè jo no vull fer proselitisme sobre la sardana, jo vull fer literatura.»

Lara disposava d'una bona base real però aquest material havia de passar pel sedàs de la ficció: «Des que anava amb la cobla, ja veia que hi havia material molt novel·lable», reconeix l'escriptor, «aquells avis em van enganxar de seguida, personatges excèntrics, marginals, autèntics, amb grapa. El material és gairebé tot real, però havia de fer-lo creïble dins les pàgines d'un llibre.»

I per fer-lo creïble disposa d'una altra eina molt efectiva, la llengua, una llengua fresca, planera, on tenen cabuda des dels mots més moderns fins a paraules que han estat bandejades als mitjans de comunicació però que encara es poden sentir al carrer..., una llengua que en algunes crítiques s'ha arribat a comparar amb la de Josep Pla, una consideració que l'autor es pren amb certa distància: «el veritable protagonista de l'obra de Pla és la llengua», explica Lara, «la llengua com a instrument d'observació i d'anàlisi del país. I jo comparteixo si més no aquesta preocupació per la llengua. Actualment la literatura s'ha allunyat de la llengua, quan essencialment és llengua, Ara sembla que només interessa la trama i que la funció de la llengua és no destorbar gaire», es queixa, «però la llengua és l'eina bàsica de la literatura. La llengua que he fet servir és la que porto dintre, és la de la meua mare, però també la dels amics, la de la universitat... Jo no puc renunciar al meu vocabulari perquè no fa modern o perquè sona noucentista, tots aquests registres formen part de mi i per això, ni que no els faci servir quan parlo, els faig meus quan escric».

Tot i la bona acollida dels lectors, l'escriptor assegura que no té intenció de dedicar-se exclusivament a la literatura. Per ara continuarà a la televisió –«on sempre han confiat en mi i m'han donat molta llibertat»– i, mentre treballa en un nou projecte literari i fa les primeres incursions dins el món del videoart, l'únic que té clar és que seguirà al peu de la lletra les paraules sàvies de Juli Garreta –«un esperit lliure, un exemple de coherència en la vida i en l'art», afirma convençut– i continuarà fent alguna cosa on pugui retrobar-se. Que no es faci malbé.

<http://www.cercle.cat/Noticias/entrevistes.aspx?tipo=INICIO>

PAPER_DE_VIDRE_

Número 53, 22/09/09

Crisis, Jordi Lara

Al fons de l'Snack havíem estat debatent, amb en Jaume i en Callao, les bondats i inconvenients de donar pel cul; en Jaume jurava abstenir-se'n per evitar pudors col.laterals; jo sostenia que el forat del cul era un centre gravitatori, el nadir de tota la cosa, i per tant el punt més equilibrat d'acoblament entre els cossos. "Prova d'això", deia, "una prova de mal gust però incontestable és l'empalament". La cervesa no se'm posava gaire bé però jo insistia. Abocada a la barra, una noieta que jo encara no sabia que era la Buia remenava la gropa reclamant qui li cobrés el tallat; vaig desitjar en secret poder confirmar les meves raons algun dia. A fora plovia, com sempre.

No l'havíem vist, de fet no el podíem veure: s'havia materialitzat darrera la cortina de canya, amb el puny al maluc com la maruja que espera un marit borratxo fent repicar la sabatilla. El poeta i mentor nostre Santiago Mallofré ens foradava amb la mirada de vell murri. Ens havia sentit? En Callao barbotejava que l'altre ja es ficava al lavabo. Em vaig imaginar el gran hel.lenista, patum cultural de la ciutat, dins el cubicle estret, com un savi grec cagant filosofades, i de seguida em vaig sentir amb l'obligació de restituir-nos les dignitats de mestre i deixebles. Ja sortia, encara ensacant, quan li vaig engaltar la pilotejada més impúdica: "Santiago, dispensi, una cosa, parlàvem, vostè què opina: què és el més important de la vida?" Esperàvem com a mínim una cita clàssica. Va tossir, potser sabent que no estaríem a l'alçada de la resposta, però finalment

ens ho havia regalat: “Ja us ho anireu trobant, no cal rumiar-hi gaire. Però és evident que al final, d’anada o tornada, tot passa pel cul”

Vam sortir de l’Snack cinc hores després amb les orelles calentes i els pensaments embotits. El nostre gamberrisme havia entrat en crisi amb un calvot de cinisme madurat. Sí: anàvem per la vida ordint provocacions esnobs, repartint petarrellades a cegues, sense saber exactament per què. Quins valors volíem combatre? De seguida vam resoldre que la veritable jugada, l’única botifarra que ens faria créixer, seria reinventar-ne de nous, de valors. Tot plegat, molta feina, esclar, i molta mandra.

Un parell d’anys encara vam apostar per l’art. L’art ens salvaria de la crisi permanent d’una societat consumista i gasiva. “Socialitzar els béns materials per combatre la pobresa, molt bé: però abans cal socialitzar”, llegia en veu alta en Jaume no sé quin pamflet, “i la socialització només és possible a través de la cultura. O millor encara: a través de la cultura posada en crisi, és a dir, l’art”. Tot plegat es concretava en recitals de poesia inacabables, on propugnàvem el sacrifici íntim amb projecció pública; ens cagàvem en el poder amb figures retòriques obsoletes i negàvem la felicitat perquè la trobàvem poc artística. Com que a l’Snack no hi cabíem vam passar al Brins, una teteria que a les nits ampliava l’assortiment d’infusions. Allà vaig fer conèixer els meus “poemes comestibles”, que em cruspia a l’escenari un cop llegits. La idea era mostrar que “només d’art pot viure l’home”. En Jaume es va fer seva la idea i m’han dit que encara s’hi indigesta.

Però aviat van arribar les noies, amb les dents tan blanques i les esquenes tan vinclades. Venien als recitals i simulaven enamorar-se dels poetes per fer-nos contents mentre pensaven per dins ja els farem callar els versos a força de morrejós. S’asseien al fons i escoltaven atentes i se n’anaven abans d’acabar. Una nit, borratxos al camerino després de l’espectacle,

en Callao i jo ens vam mirar prou estona als ulls com per esclafir a riure i reconèixer en veu alta que el veritable objectiu dels recitals eren les noies en general i la Buia en particular. I tot recordant el vell Mallofré vam resoldre que, podent calibrar culs, lliurar-se a l’art era una indecència. “Caldria impartir “amorologia” als instituts!”, proclamava en Callao, i jo l’esperonava. La consigna era que l’amor era l’únic mètode d’exploració del món vàlid per a un jove o per a qualsevol que volgués mantenir-se jove. Ja no pensàvem en l’estetocràcia com un marbre fred i i polític sinó com un cos calent i suat. Així era la Buia aquells primers anys, en tantes nits que no puc oblidar i voldria. Però massa aviat, també, la Buia i jo vam posar en crisi la grandesa del nostre amor. Com totes les crisis, no pas per manca d’amor sinó per excés. No ens vam deixar abans perquè compartíem un vincle més fort que l’amor: ens havíem desenganyat junts de l’amor. I potser ja ens feia mandra lluitar per retrobar-lo.

Abans de fer els quaranta em va tocar la loteria. Per més inri, d’un dècim regalat per la meva padrina encara viva. En va vaig intentar amagar-ho a en Callao: eren molts quartos. Una tarda, darrera l’Snack, ens vam creuar i saludar però ja no ens vam aturar. Potser perquè encara plovia. Però no: jo sabia per què. També ho sabia el savi Mallofré, que en pau no descansi, el cabró, que no em va voler advertir a temps.

Paper de Vidre

Copy Left. pdv@paperdevidre.net